

**Nöjesskatten och biografen : några
synpunkter till skattefrågans bedömande :
yttrande av den å biograf- och film-
mannamötena i Stockholm den 12 och 13
mars 1917 tillsatta kommittén**

Stockholm : Sv. tr.-a.-b.
1917

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

Polit. ekon
Finansrens-
1917

NÖJESSKATTEN OCH BIOGRAFEN

NÅGRA SYNPUNKTER.
TILL SKATTEFRÅGANS
∴ BEDÖMANDE ∴

Kungl. biblioteket

0 0000 000075859

NÖJESSKATTEN OCH BIOGRAFEN

- NÅGRA SYNPUNKTER TILL -
SKATTEFRÅGANS BEDÖMANDE

YTTRANDE AV DEN Å BIOGRAF- OCH FILM-MANNAMÖTENA
I STOCKHOLM DEN 12 OCH 13 MARS 1917
TILLSATTA KOMMITTÉN

Stockholm, Svenska Tryckeriaktiebolaget, 1917.

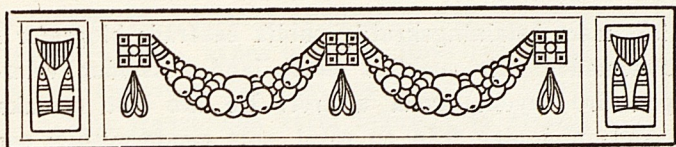

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF BIOLOGY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF BIOLOGY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF BIOLOGY

Med allvarliga bekymmer ha biografbranschens representanter här i landet mottagit underrättelsen om det förslag till nöjesskatt, som inom finansdepartementet utarbetats att efter granskning av regeringen föreläggas riksdagen till antagande.

Inom biografkretsar runt om i landet väckte detta förslag omedelbart och spontant en stark oro för branschens fortsatta bestånd, och denna oro utlöste sig i huvudstaden i två biografmöten, vid vilka de närvarande, sammanlagt ett hundratal representanter för biograffackets olika grenar, enhälligt beslöt att genom en femmanna-kommitté, som för ändamålet tillsattes, låta utarbeta och tillstålla statsmakterna samt de myndigheter, som få att yttra sig över skatteförslaget, en skriftlig framställning av biografmännens synpunkter i den föreliggande frågan. Det är som medlemmar av denna kommitté och därmed som representanter för biograf- och filmfackets samlade och enhälliga opinion undertecknade härmed be att få framlägga biograffackets uppfattning av frågan.

Man kan icke, hur nära det än ligger till hands, döma om biografernas skatteförmåga av den omständigheten blott, att några få stora och på frekvensen från en ekono-

miskt mera betalningskraftig publik baserade biografier i huvudstaden och enskilda större landsortsstäder, veterligen äro mycket goda affärer. De äro blott enstaka lysande undantag från en regel, som genomsnittligt ser helt annorlunda ut. Många, man kan utan överdrift säga flertalet biografägare i landet, och särskilt de, som ha sin verksamhet förlagd till städernas förstadssamhällen och arbetarekvarter samt till mindre samhällen på landsbygden, ha redan före kristiden haft svårt att få debet och kredit att gå ihop. Ännu svårare har det blivit sedan prisen på allt som behövs för yrkets bedrivande: film, bränsle, kolspetsar och biografmaskiner stigit så oerhört. Särskilt hotande äro de starka prisstegringar, som beslutats ifråga om gas och elektricitet. Skulle till dessa stegrade utgifter samt de, som förorsakats av biografpersonalens genom dyrtiden väl motiverade och därför oavvisbara krav på bättre löneförmåner, komma en skatt, som i ett slag tar bort mellan 20 och 30 % av det på biljettförsäljningen inkommande bruttot, är det lätt att förstå, att biografägarna i gemen se framtiden med allt annat än optimism. Genomföres lagförslaget, är det alldeles säkert, att många av dem bli ruinerade och måste upphöra med sin verksamhet. För många samhällen kommer detta att betyda förlusten av de enda tillfällen till förströelse och nöje, som stå deras innevånare till buds. För staten betyder det försvinnandet av en del av det skatteobjekt, på vars fortvaro den planerade skatten är baserad.

Men icke blott biografägarnas i många fall redan förut svåra ställning, utan även biografernas stora betydelse icke mindre som förströelse än som ren bildningsfaktor samt den omständigheten, att den övervägande majoriteten

av biografernas klientel är småfolk med ytterst ringa betalningsförmåga, synes oss böra föranleda vissa hänsyn, som det nya skatteförslaget uppenbarligen *icke* tagit. Av det hittills framkomna korta referatet av förslaget framgår, att skatten är avsedd att utgå vid offentliga nöjeställningar i form av ett extra pålägg på varje biljett. Skattesatserna skulle dock bestämmas olika för olika slag av nöjen, därvid den principen synes ha följts, att de enligt regeringens mening mera kulturspridande nöjeställningarna komma att påläggas en lägre skatt, under det att de övriga och såsom mindre kulturella betraktade nöjena finge vidkännas en högre, i vissa fall mer än dubbelt så stor skatt. Härvidlag har biografen placerats i samma kategori, klass b., som cirkus, cabaret och balett-föreställningar och i fråga om skattesatser jämförts med ytterligare en kategori, klass c., som bl. a. omfattar bal, maskerad och annan danstillställning.

Det är tydligt, att de som utarbetat förslaget tagit exempel efter den nöjesskatt, som för några år sedan genomfördes i Danmark; denna danska lags för biografens betydelse som källa till nöje och nytta nedsättande klassificering är i det svenska förslaget direkt kopierat. Det grand av berättigande för en sådan klassificering, som vid den tidpunkten fanns i Danmark, motsvaras emellertid icke på något jämförligt sätt av förhållandena nu år 1917 i Sverige.

Dels måste man taga i betraktande den stora skillnad mellan förhållandena i Danmark och dem i Sverige, som ligger däri, att biografverksamheten i Danmark vilar på ett koncessionssystem, som förhindrar uppkomsten av nya biografier, medan här konkurrensen är fri och i följd därav mycket hårdare. Därtill kommer, att

vad som bjudes biografpubliken i Sverige står på en så ojämförligt högre nivå än vad de danska biograferna bjuda sin publik.

Vi kunna icke underlåta att i detta sammanhang i kort-
het framhålla, vilka oerhörda framsteg särskilt i konst-
närlig riktning, men dessutom i teknisk fulländning, som
biografen gjort. Jämför man biografkonstens ställning
den dag, som i dag är, med tillståndet för blott några få
år sedan, skall man genast lägga märke till den nära nog
fullständigt revolutionerande omläggningen. För blott
några få år sedan var biografen en nöjesart, som, på några
lysande undantag när, begagnade sig av relativt inkultu-
rella och vulgära medel för att underhålla sin publik.
De senaste årens alltjämt stegrade anspråk ha emellertid
föranlett biograf- och filmmännen att i vissa fall fullstän-
digt omlägga sin verksamhet i överensstämmelse med en
mera kultiverad smak.

Detta gäller lika mycket tillgodoseendet av anspråken
på lokalernas i alla avseenden förstklassiga, hygieniska,
komfortabla och rymliga inredande, som desslikes och
kanske i främsta rummet i avseende på valet av program
och programmens beledsagande med en god, i många fall
verkligt gedigen och konstnärligt ledd musik. Biogra-
ferna bjuda numera sina åskådare underhållningar av
gedignaste slag, vilka tjäna det dubbla ändamålet att
skänka åskådarna såväl nöje och förströelse som ock
en varaktig och bestående behållning i form av verk-
liga bildnings- och upplysningsmoment. Det är därför
icke heller ovanligt, utan snarare regel bland de svenska
biografägarna, att höra dem utforma principerna för sin
verksamhet sålunda: »När det gäller publiken, är endast
det bästa gott nog».

Dessa strävanden ha de bästa och pålitligaste stöd såväl i censuren av staten ledda och kontrollerade verksamhet, vilken från det i marknaden förekommande bildmaterialet utrensar alla förråande, upphetsande och osedliga bilder och desslikes verkställer stark gallring bland osmakliga och mindre önskvärda bilder, som ock hos filmfabrikanterna och filmuthyrarna själva, vilka i allmänhet numera varken producera eller för uthyrning inköpa sådana bilder, mot vilka grava anmärkningar av ovannämnda slag med skäl kunna framställas. Filmfabrikanterna lägga tvärtom numera speciellt an på att göra sina bilder i allo konstnärliga samt så etiskt och estetiskt värdefulla, som det över huvud taget är dem möjligt. För detta ändamål bindas de mest framstående skådespelare och skådespelerskor, även sådana som vunnit världsrykte inom scenen, vid inspelningsfirmorna, klassiska verk överflyttas till filmen, och framstående författare intresseras i alltjämt växande omfattning att direkt skapa och arbeta för filmen. Jämsides härmed ha de tekniska hjälpmedlen vid framställandet av filmskådespelelen utvecklats och tagit jättesteg framåt, och i fråga om sceniska anordningar, belysningseffekter, infotografering och regie torde filmen numera ha uppnått en mycket hög ståndpunkt, som i jämförbara delar näppeligen överträffas av teatern, snarare tvärtom. Detta sammanhänger naturligtvis därmed, att den stumma teaterns aktionsområde ej kringskäres av några språkgränser; en god film har hela världen till marknad, och på dess framställande kan därför nedläggas vida mera andlig kraft och vida mera kapital än på framförandet av ett av talscenens verk. Allt detta gör, att biografen numera förmår bjuda sina besökande ett helt annat, rikare, mera omväxlande och i många

fall storslagnare programurval än till och med de bättre och mera förstklassiga teatrarna. Det kan under sådana förhållanden icke vara riktigt att inränga biografen i en lägre klass och sammanställa den med cirkus, varieté och karnevalstillställningar. Orättvisan blir så mycket mera påtaglig, då man erinrar sig, att biograferna med program av så genomsnittligt hög standard genom lagförslaget stämplas som mindervärdiga även gent emot revy- och farsteatrar. Dessa konstarter tillåtas ju att, utan någon som helst inskränkning eller kontroll, framföra stycken av ofta mycket tvivelaktig karaktär, dåliga som litteratur, dåligt framförda och till sin verkan ibland icke bara smakförsämmande utan även sedligt nedbrytande. Det finns visserligen också allt fortfarande dåliga biografstycken, men biografen är ännu en mycket ung uppfinning; i betraktande av dess ungdom och vid jämförelse med vad talscenen ännu, trots månghundraårig scenkultur, bjuder på, är biografkonstens emancipation enastående och allt beröm värd. Det kan icke vara en kulturuppgift, som behöver särskilt statskydd, att på den censurerade biografens bekostnad gynna ocensurerad dålig dramatik på talscenen.

Men även ur andra synpunkter är lagförslagets deklarerings av biograferna förkastlig. Om det också med full rätt kan sägas, att tack vare biografens framgång i strävandet att höja sig till en konstnärligt och kulturellt högre nivå, numera alla klasser i vårt land tillhöra biografens publik, så är det icke dess mindre sant, att det övervägande flertalet av dess kundkrets hör till de små i samhället, finns att söka bland folk, som nästan aldrig ha råd att kosta på sig en teaterbiljett men däremot kunna finna utvägar till ett biografbesök då och då. Skulle dessa eko-

nomiskt sett sämst situerade nu för det enda nöje de kunna bestå sig beskattas med en procentuellt så mycket högre skatt än teatrarernas genomsnittligt sett vida mera betalningskraftiga publik, måste, det kan icke hjälpas, det hela få utseende av och till sina verkningar bli en direkt klasslag, riktad mot de fattiga.

Samtliga dessa skäl tala, synes det oss, övertygande för att en eventuell nöjesskatt *icke* utsträcker till biograferna, »småfolkets enda förströelse», som en tidning häromdagen kallade dem, i varje fall icke förrän statsmakterna för de nödvändiga skatteinkomsterna anlitat andra mera näraliggande och mera bärkraftiga skatteobjekt. Man kunde ha goda skäl för att yrka på att, om en skatt sådan som den planerade måste komma, biograferna bleve, i jämförelse med teatrarerna, föremål för en lindrigare i stället för en hårdare skatt. Att i varje fall en skattesats av genomsnittligt 20 % så som skatteförslaget ifrågasätter, är för massor av biografer i landet absolut oöverkomlig och betyder deras ekonomiska undergång, kan emellertid slås fast som ett axiom.

En så hård beskattning kan för övrigt icke vara berättigad av omständigheterna, sådana de framgå av utredningen. Det behov, som beräknats täckt med den från biograferna kalkylerade skatteinkomsten, får väl antagas ha varit utgångspunkten för beredningens beräkningar. Det torde emellertid vara alldeles visst, att de statistiska siffror ifråga om biograffrekvensen, som man begagnat sig av, äro föråldrade och numera alldeles för låga. Även med en betydligt lindrigare skatt uppnår staten den för biograferna beräknade skatteinkomsten. En sådan mindre skatt skulle visserligen redan den i början minska publikfrekvensen och därmed de inkomster, varmed de allt-

jämt växande utgifterna skola mötas, men den skulle i längden, hoppas vi, visa sig överkomlig för det stora flertalet av biografyrkets utövare, medan däremot en så hög skattebörda, som den förslaget velat pålägga biograferna, skulle fullständigt ruinera dem. Det bör i detta sammanhang observeras, att den nyss konstaterade ökningen av publikfrekvensen icke betyder en därmed proportionell ökning av nettoinkomsten; en stor del av frekvensökningen kommer på nyupprättade biografier, vilkas tillkomst skärpt konkurrensen, d. v. s. ökat biografernas utgifter, utan att detta kunnat kompenseras av de ökade bruttoinkomsterna.

Vad verkningarna av skatten på biografernas besökare beträffar, så är det särskilt de folklager, som frekventera biografernas billigaste platser, som situationen är ömmande för. Överallt i landet är nu biografernas lägsta biljettpris för vuxna 35 och 50 öre pr person (de undantag där biljetter för vuxna tillhandahållas till ett så lågt pris som 25 öre äro ytterligt få och bli för varje månad allt färre). Enligt skatteförslaget skulle på dessa biljetter läggas en skatt av 10 öre, alltså intill 28 % på biljettpriset. Ingenting i hela skatteförslaget är ett så allvarligt hot mot biograferna och deras publik, som denna 10-öresfördyring på 35 och 50 öres-biljetterna. Även om regeringen och riksdagen skulle, trots de svåra verkningar detta skulle få för biografbranschen i gemen, trots den underskattning det skulle innebära av biografernas kulturella insats och trots en sådan lags karaktär av klasslag, antaga vare sig en högre eller en lägre skatteinsats, är det vårt fasta hopp, som vi icke kunna släppa, att framför allt de billigaste biografbiljetterna beskattas på sådant sätt, att området för minimiskatten, 5 öre, ut-

sträckes att omfatta även 35 och 50 öres-biljetterna, och att sålunda 10-öresskatten utkräves först för biljetter till ett pris över 50 öre. Denna vår vördsamma men enträgna framställning är mindre dikterad av själviska bevekelsegrunder än fastmera med tanke på de små i samhället, som av en så pass hög nöjesskatt, som den föreslagna, skulle få vidkännas en, i jämförelse med andra folkklasser, orättfärdigt hög belastning.

Enligt en av Statens biografbyrå approximativt gjord beräkning besökas de svenska biograferna årligen av 35 millioner personer. Med en genomsnittlig skatt av t. ex. 5 öre pr biljett uppnås en skattesumma av 1,750,000 kr. eller en halv million mer än skatteförslaget kommer till med sin oerhört höga skatteprocent.

Med stöd av det nu anförda tillåta vi oss hemställa, att följande synpunkter vid frågan om nöjesskattens fastställande i lag och beträffande utformningen av lagens olika detaljer måtte övervägas och beaktas såväl av de beredande myndigheterna som i sista hand av regeringen och riksdagen.

1. Nøjesskatten som sådan utgör i den mån den drabbar biografrörelsen ett intrång på och ett allvarligt hot mot en i snabb utveckling stadd, erkänt samhällsnyttig verksamhet och bör alltså endast i yttersta nödfall och sedan alla andra skatteutvägar anlitats tillgripas.

2. Om det oaktat nöjesskatten anses ofrånkomlig, och alltså statsmakterna ena sig om principerna för dess införande i rikets lagstiftning, bör biografen icke sättas i lägre klass med ty åtföljande högre beskattning än teatern utan snarare tvärt om.

3. Skulle skattepolitiska hänsyn göra det nödvändigt, att biograferna över huvud taget skola vidkännas nöjes-

skatt, så bör under alla omständigheter av hänsyn till de därav drabbade folkklassernas genomsnittligt svaga skattekraft, en lättnad beredas för de billigaste biljetternas vidkommande, så att biografbiljetter t. o. m. ett pris av 50 öre slippa undan med minimiskatten, 5 öre.

4. Vid den fortsatta behandlingen av frågan om nöjes-skatten bör biografbranschen, i sin egenskap av den största av de till beskattning utsedda kategorierna, genom en särskild, i praktisk biografdrift förfaren representant erbjudas möjlighet att öva inflytande på utformningen av lagen i dess slutgiltiga form samt att vinna beaktande för de speciella synpunkter och krav, som i denna skrivelse här ovan påpekats och framställts.

Stockholm den 19 Mars 1917.

TOR E. CEDERHOLM

Ordf. i Sveriges Biografägareförbund.

OSCAR HEMBERG

Dir. för A.-B. Svenska Biografteaterns Filmbyrå.

LARS BERGSTRÖM

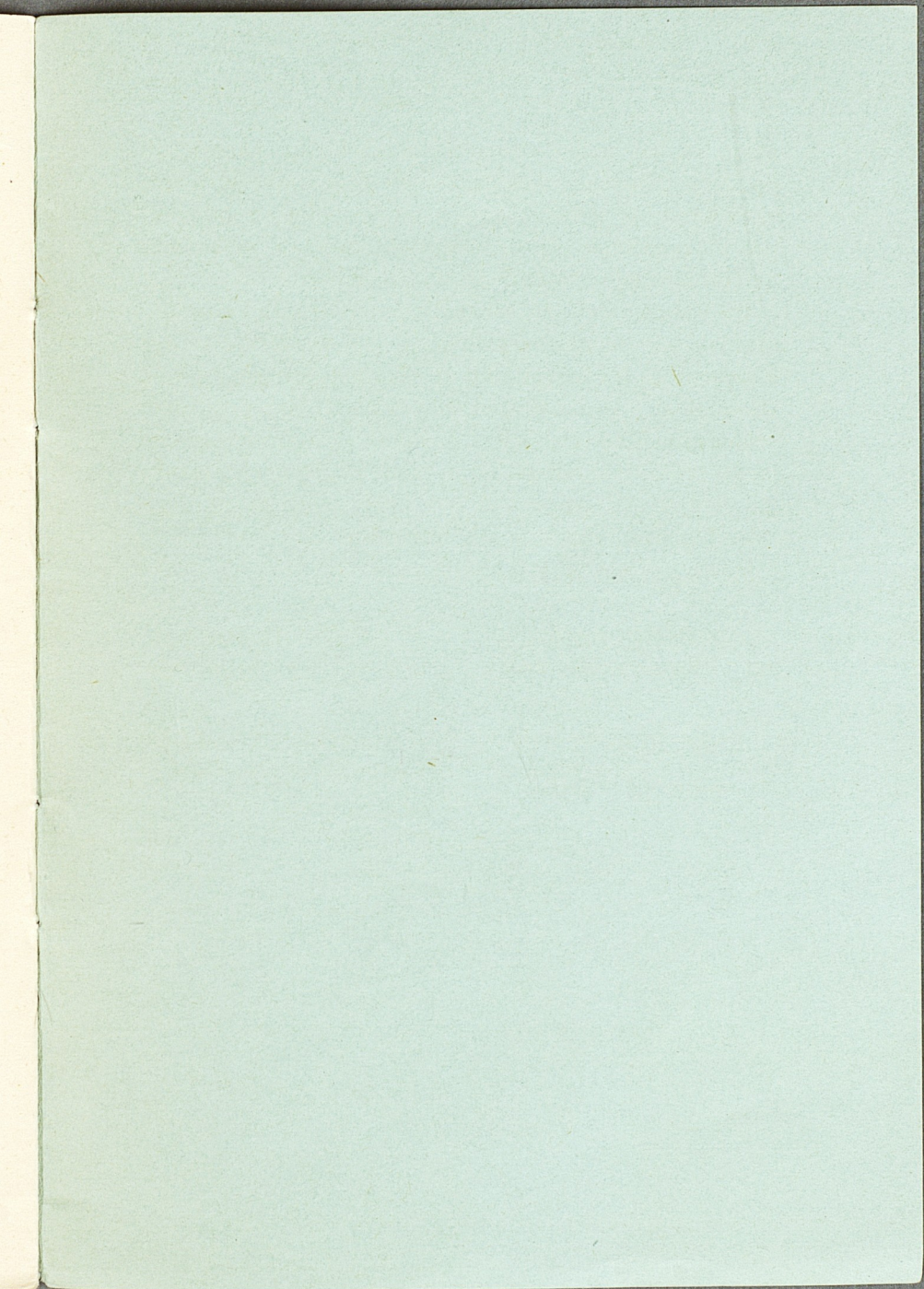
Verkst. dir. i Biograf A.-B. Victoria och Biograf A.-B. Sverige.

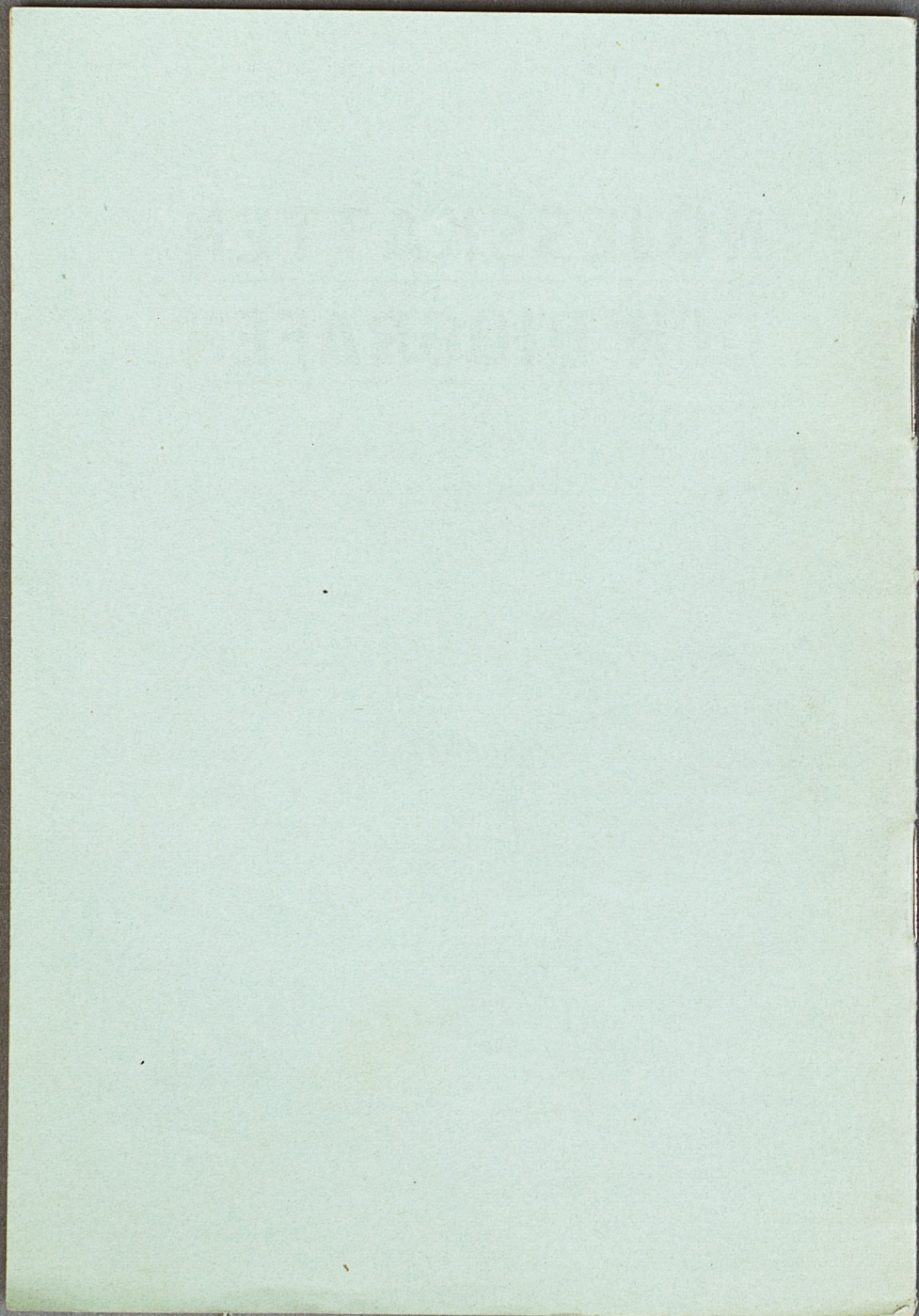
DANIEL ENGDAHL

Verkst. dir. för Svenska Förenade Biograf A.-B.

KARL LUNDEGÅRD

Redaktör af Filmbladet
Kommitténs sekreterare.

www.books2ebooks.eu